

Kommunledningsförvaltningen
Raine Katajamäki
raine.katajamaki@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Svar på motion "återvandring" (SD)

Förslag till kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. avslå motionen "Återvandring".

Ärendet

Bakgrund

Benjamin Albertsson (SD) har inkommit med en motion. Motionären föreslår att:

- i lämplig förvaltning inrätta en avdelning som ska ge råd och stöd för återvandring, särskilt riktat till de som studerar långvarigt på SFI, uppbär försörjningsstöd, personer med avvsningsbeslut och personer som lever en kriminell livsstil,
- avdelningen ska utbilda berörd personal i kommunen om återvandring,
- ge utbildning och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att underlätta för återvandring med särskilt fokus på "cost-benefit" utifrån nämndens ansvar, där även ekonomiska incitament inom lagliga ramar erbjuds vid individuell efterfrågan på återvandring,
- kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda efterfrågan av återvandring och återkomma till fullmäktige med förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för frivillig återvandring.

Ärendets beredning

Motionen har skickats till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden för beredning. Nämndens beredning har legat till grund för kommunledningsförvaltningens bedömning.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Kommunledningsförvaltningen delar utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens bedömning att de uppdrag som motionären föreslår inte kan genomföras utan ytterligare resurser.

Därtill måste det tas i beaktandet att den 26 oktober 2023 gav regeringen kommittédirektiv för översyn av incitamentsstrukturerna för frivillig återvandring (dir. 2023:151) där utredaren skulle bl.a.

- kartlägga insatser för att stimulera återvandring i Sverige och i jämförbara länder, däribland Danmark, för att inventera vilka lagstiftningsåtgärder, stödinsatser eller andra åtgärder som visat sig leda till konkreta resultat över tid,
- utifrån en samhällsekonomisk analys och integrationsaspekter identifiera vilka omständigheter som ska ligga till grund för att komma i fråga för stöd till återvandring,
- ta fram förslag på vilka nivåer av ekonomiska incitament och stöd som är samhällsekonomiskt försvarbara för att skapa incitament för personer att återvända,
- analysera hur svenska myndigheter bättre kan bistå den som kan komma i fråga för återvandring med praktiska förberedelser och samordning i anknätningslandet inför återvandringen, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Den 13 augusti 2024 tog migrationsministern emot betänkandet SOU 2024:53 Stöd till invandrares utvandring. Betänkandet kommer nu att beredas inom Regeringskansliet, vilket kan leda till nya författningsförslag. Dessa kan få konsekvenser inte bara för de personer som omfattas av författningarna utan också för kommunerna.

Sammanfattningsvis anser kommunledningsförvaltningen att motionens yrkanden bör avslås då det saknas medel för att genomföra åtgärderna och eftersom regeringen kan komma att föreslå ändringar i lagstiftningen inom en snar framtid.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Beslutet medför inga sociala eller miljömässiga konsekvenser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2024-10-24
Protokollsutdrag, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, 2024-10-16
Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2023-06-19, § 107
Motion, Motion om återvandring

Daniel Jansson-Hammargren
Kommundirektör
Enköpings kommun

Åsa Olsson
Kansli- och utredningschef
Enköpings kommun

Paragraf 144

Ärendenummer UAN2024/434

Svar på motion om återvandring

Beslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att:

- anta förvaltningens förslag på svar på "Motion om återvandring", daterat 11 september 2024.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslår kommunfullmäktig besluta att:

- avslå motionen "Motion om återvandring".

Reservationer

Thomas Lantz (SD) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Beskrivning av ärendet

En remiss på en motion som Sverigedemokraterna (SD) skrivit inkom den 22 april 2024.

Motionen innehåller fyra förslag, varav det fjärde uteslutande berör kommunstyrelsen och därför inte behandlas i förvaltningens förslag på svar.

Nämndens svar bör vara kommunstyrelsen till handa senast 31 oktober 2024.

Utbildningsförvaltningens sammantagna bedömning är att den i dagsläget inte är rustad för ett sådant uppdrag. För att kunna genomföra motionärens förslag om att inrätta en avdelning som kan ge råd och stöd i frågor om återvandring behöver förvaltningen tillskrivas ytterligare medel. I dagsläget ryms inte en sådan verksamhet inom befintlig budgetram.

Yttrandet i sin helhet finns i bilaga "Svar på "Motion om återvandring", daterad 11 september 2024.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2024-10-04

Svar på "Motion om återvandring", 2024-09-11

Motion, Motion om återvandring (SD), 2023-06-16

Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2023-06-19, § 107, KS2023/503

Delegationsbeslut, begäran om yttrande, 2024-04-22, KS2023/503

Förslag till beslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att:

1. anta förvaltningens förslag på svar på "Motion om återvandring", daterat 11 september 2024.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslår kommunfullmäktig besluta att:

1. avslå motionen "Motion om återvandring".

Yrkanden

Tina Löfgren (S), Solweig Eklund (S), Malin Englund (V) och Per-Anders Staav (NE) yrkar bifall till liggande förslag.

Thomas Lantz (SD) yrkar att nämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer yrkandet om att bifalla liggande förslag till beslut mot yrkandet att föreslå kommunfullmäktige bifalla motionen, och ber nämnden besluta genom acklamation. Ordföranden finner att nämnden bifaller liggande förslag till beslut.

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen, för åtgärd

Paragraf 107

Ärendenummer KS2023/503

Motion - återvandring (SD)

Kommunfullmäktiges beslut

Motionen skickas till kommunstyrelsen för beredning.

Beskrivning av ärendet

Benjamin Albertsson (SD) har inkommit med en motion. Motionären föreslår att:

- i lämplig förvaltning inrätta en avdelning som ska ge råd och stöd för återvandring, särskilt riktat till de som studerar långvarigt på SFI, uppbär försörjningsstöd, personer med avvisningsbeslut och personer som lever en kriminell livsstil
- avdelningen ska utbilda berörd personal i kommunen om återvandring,
- ge utbildning och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att underlätta för återvandring med särskilt fokus på "cost-benefit" utifrån nämndens ansvar, där även ekonomiska incitament inom lagliga ramar erbjuds vid individuell efterfrågan på återvandring,
- kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda efterfrågan av återvandring och återkomma till fullmäktige med förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för frivillig återvandring.

Beslutsunderlag

Motion, Benjamin Albertsson (SD), 2023-06-16

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen, för åtgärd
Benjamin Albertsson (SD), för kännedom

Motion om återvandring

Sverige har under de senaste åren haft en stor migration. De vill ofta bosätta sig i de områden som landsmän eller släktingar redan bor i, detta är fullt naturligt men ingenting som underlättar integrationen.

Detta, kombinerat med en dysfunktionell integrationspolitik har lett till att segregerade områden blir fler, större och mer problemfyllda. Mitt i detta finns människor som riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap. Vissa vill inte något hellre än skapa sig ett gott liv i sitt hemland istället, genom att återvända ändå är detta inget som kommunen uppmuntrar till.

Återvandring kan ske på två sätt. Det ena sättet är genom tvång som är fallet för de som uppehåller sig illegalt i landet och det andra är frivilligt utifrån människors egna vilja. Frågan och ansvaret om lagligt uppehälle och tvångsmedel för återvandring för de som saknar uppehållstillstånd i landet är ett ansvar som främst vilar på Migrationsverket och polismyndigheten.

Däremot är det möjligt för kommunen att underlätta för den frivilliga återvandringen.

Migrationsverket erbjuder visst stöd för återvandring enligt information från sin hemsida. I Enköpings kommun finns uppenbarligen en tillgänglighetsproblematik för den som vill återvända men som saknar kunskap om att så är möjligt eller kunskap om de stöd som faktiskt redan finns. Exempelvis att man kan få resan betald av Migrationsverket och även 10.000 kr i kontanter för att underlätta återvandringsprocessen¹, vilket framgår på myndighetens hemsida.

Utöver utanförskap i form av att stå långt ifrån arbetsmarknaden och inte kunna språket finns det ytterligare problem med de personer som väljer att gå under jord vid ett avslagsbeslut. Det är som upplagt för en kriminell livsstil och risken att bli utnyttjad är stor. En växande grupp som lever under dessa förhållanden riskerar att öka de sociala spänningarna i samhället. Därför behöver socialtjänsten även ha med återvandring i sitt dagliga arbete, bland annat i kontakt med dessa personer.

Därtill behöver kommunen även bistå med stöd och råd om hur man går till väga med de förutsättningar som faktiskt redan finns till exempel bidrag från Migrationsverket. Särskilt fokus bör ligga på de grupper där sannolikheten är högre att man egentligen inte vill bo i Sverige såsom de som saknar medborgarskap, fått avvisningsbeslut, uppbär försörjningsstöd eller studerar SFI. Kommunen bör också fokusera på att stötta individer i att till exempel starta egna företag i sina hemländer, eller på annat sätt skapa sig ett bättre liv. Därutöver bistå i återvandringsprocessen liksom stävja fusk av utbetalning av återvandringsbidrag.

¹<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Lamna-Sverige/Atervandring.html>

Utöver det sociala perspektivet finns även det ekonomiska. Om man bor i Sverige och Enköpings kommun utan vilja att egentligen vara här är förutsättningarna dåliga för att man orkar lära sig språket eller försöker etablera sig på arbetsmarknaden. Detta innebär att man sannolikt fastnar i långdragna SFI-studier och/eller försörjningsstöd. Det är inte en miljö som är bra för individen men det är också ett resursslöseri för samhället när fullt friska arbetsföra människor inte deltar i arbetslivet till förmån för försörjningsstöd. Man kan faktiskt vara fullt anställningsbar i sitt forna hemland även om man står långt från arbetsmarknaden i Sverige. Det finns därmed ekonomiska incitament för arbetsmarknadsnämnden att hjälpa till med frivillig återvandring. Det kan även finnas utrymme för utökad ekonomiskt stöd för att möjliggöra återvandring men här finns lagstiftning att förhålla sig till som nämnden behöver studera närmre.

Livslångt utanförskap är först och främst en personlig tragedi. Trivs man inte i Enköpings kommun eller Sverige ska vi inte försöka låsa in människor här och tvinga dem till något de inte vill. Istället ska vi vara hjälpsamma gentemot individer som önskar återvändra och skapa sig ett bättre liv i sitt hemland.

Med hänvisning till ovanstående yrkar Sverigedemokraterna

- att i lämplig förvaltning inrätta en avdelning som ska ge råd och stöd för återvandring, särskilt riktat till de som studerar långvarigt på SFI, uppbär försörjningsstöd, personer med avvisningsbeslut och personer som lever en kriminell livsstil
- att avdelningen ska utbilda berörd personal i kommunen om återvandring
- att ge utbildning och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att underlätta för återvandring med särskilt fokus på ”cost-benefit” utifrån nämndens ansvar, där även ekonomiska incitament inom lagliga ramar erbjuds vid individuell efterfrågan på återvandring
- att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda efterfrågan av återvandring och återkomma till fullmäktige med förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för frivillig återvandring

Enköping
Benjamin Albertsson
Gruppledare SD Enköping

Motion om återvandring

Sverige har under de senaste åren haft en stor migration där nyanlända ofta bosätter sig i de områden där landsmän redan bor vilket inte underlättar integrationen.

Detta, kombinerat med en tidigare dysfunktionell integrationspolitik, har lett till att segregerade områden blir fler, större och mer problemfyllda. Mitt i detta finns människor som riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap.

Många vill inte något hellre än att skapa sig ett gott liv i sitt hemland genom att återvändra, ändå är det inget som kommunen uppmuntrar till.

Återvandring kan ske på två sätt. Det ena sättet är genom tvång som är fallet för de som uppehåller sig illegalt i landet och det andra är frivilligt utifrån människors egna vilja. Frågan och ansvaret om lagligt uppehälle och tvångsmedel för återvandring för de som saknar uppehållstillstånd i landet är ett ansvar som främst vilar på Migrationsverket och polismyndigheten.

Däremot är det möjligt för kommunen att underlätta den frivilliga återvandringen.

I Enköpings kommun finns uppenbarligen en informationsproblematik för den som vill återvändra men som saknar kunskap om att så är möjligt eller kunskap om de stöd som faktiskt redan finns. Exempelvis att man kan få resan betald av Migrationsverket och även 10.000 kr i kontanter för att underlätta återvandringsprocessen², vilket framgår på myndighetens hemsida.

Utöver utanförskap i form av att stå långt ifrån arbetsmarknaden och inte kunna språket finns det ytterligare problem med de personer som väljer att gå under jord vid

²<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Lamna-Sverige/Atervandring.html>

ett avslagsbeslut. Det är som upplagt för en kriminell livsstil och risken att bli utnyttjad är stor både för män som kvinnor. En växande grupp som lever under dessa förhållanden riskerar att öka de sociala spänningarna i samhället. Därför behöver socialtjänsten även ha med återvandring i sitt dagliga arbete, bland annat i kontakt med dessa personer.

Därtill behöver kommunen även bistå med stöd och råd om hur man går till väga med de förutsättningar som faktiskt redan finns, till exempel bidrag från Migrationsverket. Särskilt fokus bör ligga på de grupper där sannolikheten är högre att man egentligen inte vill bo i Sverige, de som saknar medborgarskap, fått avvisningsbeslut, uppbär försörjningsstöd eller studerar SFI.

Utöver det sociala perspektivet finns även det ekonomiska. Om man bor i Enköpings kommun utan vilja att egentligen vara här så är förutsättningarna dåliga för att man orkar lära sig språket eller försöker etablera sig på arbetsmarknaden.

Detta innebär att man sannolikt fastnar i långdragna SFI-studier och/eller försörjningsstöd. Det är inte en miljö som är bra för individen men det är också ett resursslöseri för samhället när fullt friska arbetsföra människor inte deltar i arbetslivet till förmån för försörjningsstöd.

Man kan faktiskt vara fullt anställningsbar i sitt forna hemland även om man står långt från arbetsmarknaden i Sverige. Det finns därmed ekonomiska incitament för arbetsmarknadsnämnden att hjälpa till med frivillig återvandring.

Livslångt utanförskap är först och främst en personlig tragedi.

Trivs man inte i Enköpings kommun eller Sverige ska vi inte försöka låsa in människor här och tvinga dem till något de inte vill. Istället ska vi vara hjälpsamma gentemot individer som önskar återvändra och skapa sig ett bättre liv i sitt hemland.

Med hänvisning till ovanstående yrkar Sverigedemokraterna:

- att i lämplig förvaltning inrätta en avdelning som ska ge råd och stöd för återvandring, särskilt riktat till de som studerar långvarigt på SFI, uppbär försörjningsstöd, personer med avvisningsbeslut och personer som lever en kriminell livsstil
- att förvaltningen ska informera och utbilda organisationer och förvaltningar i kommunen om återvandring
- att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda efterfrågan av återvandring och återkomma till fullmäktige med förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för frivillig återvandring

Enköping
Benjamin Albertsson
Gruppledare SD Enköping